

YAĞMUR
TUNALI

BU GÜN DEN
SONRA
DİVANDA
DERGAH DA
BARGAH DA
MECLİSTE
VE
DİL BAYRAMI
DİL
KARAMAN
OĞLU

DİL BAYRAMI MI DEDİNİZ?

Dil Bayramı mı dediniz?

A. Yağmur Tunalı

Sosyal medyada her yılın 26 Eylülünde binlerce kutlama sayfaları süslüyor. Dergiler, gazeteler, yazılar ve haberler yayınlıyorlar. Sanal bir şenlik havası esiyor. O kadar ki, dışardan bakan, bu memlekette insanlar dillerini ne kadar seviyorlar, diyebilir. Ne kadar milliyetçi olduğumuzu, ne kadar şuurlu hareket ettiğimizi düşünebilir.

Acaba öyle mi? Dikkat edin, bu paylaşımların çoğu klişe. Çoğunda da dil dikkati yok. Bir kısmının ne dediği anlaşılıyor. Fikir de yok, ifade de. Dolayısıyla dil deyince neden bahsettiklerini tam anlayamıyorsunuz. Bunlar, günlük konuşmaların dar hudutlarında doğru veya yanlış kutlama cümleleri. Önü arkası yok. O günle, o anla sınırlı, âdeten yapılmış paylaşımlar. Paylaşanlar Türk oldukları için, Türk dilini benimseme ve savunma içgüdülerini görüyorsunuz, o kadar. Bu da iyi diyebilirsiniz. Doğru. Daha da ileri gidebilir, yeni tabirle bu da bir çeşit "farkındalık" yaratabilir, diyebilirsiniz.

Ben de diyorum; fakat konuyu birazcık yakından takip eden biri sıfatıyla başka şeyler de görüyor ve üzülüyorum. Yaşadığımız çok yönlü aldatmacanın devamı birçok örnekten biri de bu. Şuurlu bir durumu göstermiyor. Bunu da görüyorum.

Riya ve gösteriş toplumu

Bilmeden, anlamadan gösterişçilik etmenin, içi boş bir kavrama katılmanın elbette manası yok. Doğru gibi görünenlerle yapılanların açacağı yara daha derindir. Yanlışları düşünmeye imkân vermediği için tam manasıyla bozar. Din meselesinde bunu apaçık görüyoruz. Yoğun din soslu söylemler ortada din bırakmayacak ortamlar yaratıyor. İşte değerlerin, kavramların içi böyle boşalıyor.

Bu boşluğa izin vermeyecek akıl ve düşünce zırhıyla donanmak lazım. Şuur, bilmekle gelir. Duygunuz sağlam olsa da bilgiyle desteklenmezse şuur haline gelmez ve kolayca oraya buraya sürüklenir, istediğinizin tam tersi bir düşünceye hizmet edebilirsiniz.

Daha geniş bir bakışla önce bayram edecek hale gelelim, diyeceğim. Hadi bu köşede kullandığım dili de zorlayarak diyeceğimi diyeyim: Dili bilmezken, dil derken dilsizsek, yabancı dillere karşı dikkatli, kendi dilimize dikkatsiz iken, dili öyle de böyle de tepelerken, çıkıp üstünde oynamaya bayram diyorsak, buyurun bayram edin!

Devletin tepesinde dil standardı "bayağı" olursa

Cumhurbaşkanı'ndan tutun da onun açtığı yoldan giden hemen bütün siyasiler, ileri gelenler sokakta bile konuşulmayacak laflar ediyorlarsa ve "Bu nasıl bir dil?" demiyorsanız, bayram edebilirsiniz.

Böyle bir duruma sıradan devletler ve milletler bile düşmez. Siyasetin dili, halkın önünde, Meclis'te, devlet katında belli inceliklerle gider. Her tür konuşmanın yeri bellidir. Bayağı bir dil her durumda kullanılıyorsa düşünceksiniz. Bürokraside tavır-davranış kadar konuşma ve özellikle yazışmanın kuralları sağlam ve geleneklidir. Gördüğüm bazı resmî yazılarda devlet dilinden eser yok, tam bir başıboşluk ve başıbozukluk hâkim.

Devlet dili devam ettirilemiyor görüntüsü hâkimken diplomasiye itibar edilmeyeceği de gün gibi âşikâr. İşin fenası, halkı da bu bayağılığa alıştırdılar. Buna "Halk böyle istiyor" diyemezsiniz, evet

alıştırdılar. Halk eskiden devlet adamlarında, siyasette bürokraside ciddiyyet arardı. Bizim gibi konuşmaları olmaz, onlar başka bir yerde duygusu vardı. Bu dil yakıştırılmazdı, yadırganırdı, şimdi alkışlanıyor. Halka sizin sokak diliniz, günlük konuşmanız her yerde geçerli olacak dendi. Her türlü boyunları sıvazlanınca ipin ucu koptu.

Böyle böyle düzgün kalan yönlerimiz de bozuldu. Uğraşmak didinmek gerekmiyor. Bilmenin, öğrenmenin, ehliyyetin-liyakatin değeri yok. "Bundan büyük yıkım zor bulunur; çünkü içerden.." deseniz kimseye anlatamıyorsunuz. Siyasilerden başlayarak hemen herkes halk davukluğunu tepedekilere dalkavuklukla birleştirerek hoş görünme derdinde. Artık iktidar muhalefet fark etmiyor: Bu dille, dertleri oy ve iktidar olanların devlet-millet derdi görünmüyor. Bunu görecek ve bileceğiz.

Gazeteci dilini unuttu, profesör pazar esnafından beter bağırıp çağırıyorsa, gazetelerde-televizyonlarda, evlerde sokaklarda sahibine selam çakılmaktan öte bir dil arayışı yoksa buyurun bayram edin! Millî Eğitim, Ahmet Bican Ercilasun Hoca'nın dediğı gibi başta Türkçe "hiçbir şey öğretemiyor"sa bunun bayramı edilirse edin!

Üniversitelerinizde, Türkçeyi örnek alınacak derecede güzel konuşanı geçtim; kamuoyu önüne çıkanlardan hakkıyla bilen beş on isim sayamıyorsanız buyurun bayram edin!

Paçamızdan akan şuursuzluk

Sosyal medyada, gönderilere, durumlara, hikâyelere bakınız, Türk çocukları yüz paylaşımından doksanda olur olmaz yerde, çay içiyorsa bile tea demeye çalışmış, Türkçeyi ti'ye almışsa, bu günün adını Tuesday yazmışsa, yani İngilizce kullanmanın derdine düşmüşse buyurun bayram edin! (Hikâye mi dedim? Dilime tövbe, onun adı story olacak. Excuse- me!)

Bayram edecekseniz, halinize bakacaksınız. Elin diliyle bayram edecekseniz buyurun!

Kendi dilinize sahip çıkıyorsanız bayram odur. Bir defa Cumhurbaşkanınız o dille konuşamayacak. Kendisini milliyetçilikle ifade eden iki partinin lideri en kötü Türkçe konuşan ve söyleyen olmayacak! Halkın önünde, medyada, "ulan"lı "ya"lı konuşan, dahası karşısındakine nasıl hitap edileceğini bilmeyen, dili, kafası terbiye görmemiş devlet görevlileriniz, sözüm ona aydınlarnız olmayacak.

Argo yerinde güzeldir

Bu argonun da yeri var dersiniz başka diyeceklerim var: Evet yeri var ama Cumhurbaşkanı, bakan, bürokrat ve profesörünüzün ağızında gün yirmi dört saat tabii bir kullanım bu olamaz. Bakınız, memlekette, görünürde, haline, konuşmasına imreneceğimiz, örnek alacağımız ne bir meslek grubu var, ne de sayısı onları, yüzleri bulan kişiler...

Argo, dile ve hayata dâhildir. Küfür bile yerinde güzeldir. Bugün belki dil bahsinde en iyi olduğumuz yer argodur. Dilimizin yüksek seviyesinden bugüne hep birlikte taşıdığımız argodur. Bu da analiz edilecek bir psikolojidir. Evet, hoş değildir ama sırasında büyükler de kullanır, hadi hoş görelim diyeceğiniz haller olur. Fakat argonun yeri hayatımızın göbeğı değildir. Herkes kullanır. Mizahçılar, halk içinden söz ustaları onu da estetik kullanırlar, biz de o ihtiyacın yaygın psikolojisini en çok oradan tatmin ederiz.

Bayram nasıl bayram olur?

Diyeceğim o ki, mesele bayramsa bayram etmeye hakkınız olacak! Bayram edecekseniz, Televizyonlarınız, Rtükünüz Türkçe derdinde olacak. Rtük dil denetimi yapacak. Yanlış duymadınız,

evet dil denetimi yapacak. Millî Eğitiminizde Türkçe en önde olacak, sınavlarınızda başka dil değil Türkçe baraj olacak. Böyle bir dil dikkati olacak. İki Gözüm Türkçe'de söylemiştim; İlber Hoca da geçen aynı şeyi söyledi: Türkçeyi düzgün telaffuz edemeyeni spiker, sunucu olarak ekrana ıkarmayacaksınız.

TRT'de son zamanlarda haber dinlemediğim için bilmiyorum. Spor programlarında sesi kapatarak seyretmek zorunda kalıyorum. Bu bir bozma modası. Bu kadar yanlış başka türlü yapılamaz. Mesela, Filenin Sultanları'nın maçlarını anlatan NTV'den alınan kişiye Türkçe konuşmaya başlayınca bir haller oluyor. Benzerleri gibi bilerek bozduka bozuyor. Evet bilerek. Çünkü İngilizce konuşurken gayet dikkatli, dil bilmeden de cümleleri düzgün blmlediğini anlıyorsunuz. O keskin iniş ıkışlar, hece bölmeler, iğne batırılıyormuş gibi zıplamalar-oynamalar görmüyor, duymuyorsunuz.

Derdimizle dertleneceğiz

Biliyorum, bunları duyacak ve anlayacak, derdine düşecek pek az insan var. Bilenlerin, sevenlerin, yananların sayısını artıracakđız. Türkiye derdi, Türklük derdi önce ve sonra dil derdidir. Diliniz yoksa hiçbir şeyiniz kalmaz. Diliniz kadar varsınız! Türkçe gelişmiş, büyük ve güzel bir dildir. Mevcut haliyle de öyledir. Türk Milleti, tarihin gördüğü en büyük, en medenî, en şerefli milletler arasında seçilmiştir. Türkiye bunu hatırlayacak.

Zihinler, syleyegeldiğim akla ziyan bir işgalin ağırlığı altında eziliyor. Pek çok yerde ettiğim ağır söz maalesef doğrudur: "Bu ülkede dil konuşmak, sağıra seslenmek, dilsizce konuş demekten farksızdır." Durum böyleyken böyle. Buyurun bayram edin!